

AB'de enerji yoksulluğu ve toplumsal cinsiyet: eksik tartışma

ÖNEMLİ NOKTALAR

- Enerji yoksulluğu birçok Avrupalıyı etkileyen önemli bir sorundur. Daha 2020 yılında, AB nüfusunun %8'i "enerji fakiri" olmanın belirtilerinden biri olan evlerini yeterince sıcak tutamadıklarını bildirmiştir. Dünyanın karşı karşıya olduğu krizler nedeniyle mevcut durumun daha da kötüleşmesi beklenmektedir.
- Kadınlar ekonomik, sosyal ve karar alma alanlarındaki toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri nedeniyle enerji yoksulluğu yaşama konusunda daha yüksek risk altındadır.
- Aynı zamanda, enerji yoksulluğu aşağıdakileri artırabilir için yatırım yapmalı Mevcut toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri, özellikle dengesinin yükünü azaltacak hem de kadınları sağlık koşullarının itici gücü olarak rolünü kolaylaştırmak.
- AB'nin enerji yoksulluğunun cinsiyete dayalı boyutunu da dikkate alan ortak bir tanımı üzerinde çalışması gerekmektedir
- Boyut. Bu, farkındalığı artırmak, ülkeler arası izlemeyi mümkün kılmak ve enerji yoksulluğunu azaltmaya yönelik etkili politikalar tasarlamak için gerekli bir adımdır.
- Toplumsal cinsiyet anaakımlaştırması, yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altındaki kadınlara özel olarak odaklanılarak, AB'nin enerjiyle ilgili tüm politika ve programlarına uygulanmalıdır. Kadınlar ilgili politikaların oluşturulmasında daha belirgin bir rol oynamalı ve enerji sektöründeki kariyerleri desteklenmelidir.
- Evdeki enerjiyi genellikle kadınlar yönetir. Kadınlar AB, bu kişilerin enerji verimliliği konusunda eğitilmeleri önlemler alınmalıdır. Bu hem çalışma hayatı enerji yoksulluğu ve kadınların olumsuz fiziksel ve ruhsal Enerji verimliliğine ilişkin değişim.

POLİTİKA BAĞLAMI

Enerji yoksulluğu, küresel olarak ve AB'de karmaşık ve çok yönlü bir sorundur. Genel olarak hane halklarının evlerini ısıtamaması veya soğutamaması ya da enerji faturalarını zamanında ödeyememesi olarak anlaşılmaktadır. Düşük gelir düzeyleri, düşük hane halkı enerji verimliliği ve yüksek enerji fiyatlarının bir araya gelmesi, enerji yoksulluğunun ana nedenleridir. 2020 yılında yaklaşık 35 milyon AB vatandaşı (AB nüfusunun yaklaşık %8'i) evlerini yeterince sıcak tutamamıştır [17]. 2021'de başlayan ve Şubat 2022'de Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ve ilgili yaptırımlarla daha da kötüleşen enerji fiyatlarındaki artış ve dalgalanma [11] ile birlikte

COVID-19 krizi, birçok Avrupalı için zaten zor olan bir durumu daha da kötüleştirmiştir [12].

2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminin 7. Hedefi, 2030 yılına kadar herkes için uygun fiyatlı, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerjiye erişim sağlamayı amaçlamaktadır⁽¹⁾. Bu hedef, yenilenebilir ve verimli enerji kullanımının artırılmasına yönelik hedefler aracılığıyla enerji yoksulluğunun sona erdirilmesini iklim değişikliğine ilişkin eylemlerle bütünleştirmektedir. Benzer şekilde AB, Avrupa Sosyal Haklar Sütununun 20. İlkesinde enerjiyi herkesin erişim hakkına sahip olduğu temel bir hizmet olarak resmen ilan etmiştir [16]. Avrupa Yeşil ², mevcut Avrupa Yeşil Anlaşması'nın en önemli önceliklerinden biridir.

¹ <https://sdgs.un.org/goals/goal7>

² https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

Kutu 1: Enerji yoksulluğu ile mücadele eden AB politikaları

Son birkaç yıldır AB'nin enerji yoksulluğunu ele alma çabaları artmıştır. Enerji yoksulluğu, 2019 yılında kabul edilen "[Tüm Avrupalılar için temiz enerji paketi](#)"'nde kilit bir kavramdır ve aynı zamanda herkes için adil bir enerji geçişini desteklemek amacıyla enerji verimliliği, karbonsuzlaştırma ve temiz enerji politikalarında da hedeflenmiştir. AB Üye [Devletleri, Ulusal Enerji ve İklim Planlarında](#) (NECP'ler) enerji yoksulluğuyla mücadele etme yükümlülüğüne sahiptir ve birçoğu halihazırda ulusal stratejilerine hedeflenen tedbirleri entegre etmiştir. Komisyon 2020 yılında, [Yenileme dalgası stratejisinin](#) bir parçası olarak, enerji yoksulluğunu ölçmek için yeterli göstergeler hakkında rehberlik içeren, en iyi uygulamaları teşvik eden ve ilgili AB finansman programlarına erişim potansiyelini belirleyen enerji yoksulluğu hakkında bir [Tavsiye](#) yayınlamıştır. Bunu takiben, [55 paketi](#) Temmuz 2021'de kabul edilen [Fit for](#), tüketiciler enerji yoksulluğu risklerinin temel etkenlerini (yüksek enerji fiyatları, düşük gelir, enerji verimliliği düşük binalar ve cihazlar gibi) belirlemek için özel önlemler önermiştir. Ayrıca, [Enerji Verimliliği Direktifi](#)'nin enerji yoksulluğunun giderilmesine odaklanarak revize edilmesini önermiştir.

Ekim 2021'de Komisyon, en savunmasız tüketicileri desteklemek için ulusal düzeyde girişimler öneren "[Artan enerji fiyatlarıyla mücadele: eylem ve için bir araç kutusudestek](#)" başlıklı Tebliği yayınladı. Benzer şekilde, enerji yoksulluğunun azaltılmasının AB politikalarındaki önemini daha da vurgulamak amacıyla [Binalarda Enerji Performansı Direktifi](#) ile [hidrojen ve gaz piyasası](#) karbonsuzlaştırılmış paketinin yeniden düzenlenmesi için teklif beklenmektedir. Avrupa Parlamentosu'nun talebi üzerine Avrupa Komisyonu, 2021 yılında [AB Enerji Gözlemevi](#) Yoksulluğu'nin çalışmalarına dayanan ve enerji yoksulluğunu ortadan kaldırmak ve Avrupa yerel yönetimlerinin adil enerji dönüşümünü hızlandırmak amacıyla önde gelen AB girişimi olan [Enerji Danışma Merkezi'ni](#) Yoksulluğu (EPAH) başlattı.

Komisyon, kaynakların verimli kullanımını ve herkes için adil ve kapsayıcı, hızlı bir temiz enerji geçişini artırmayı amaçlamaktadır.

Aşağıda gösterildiği üzere, kadınlar genellikle daha düşük gelire sahip olduklarından, evde daha fazla ücretsiz bakım işi yaptıklarından ve çoğu zaman enerji kaynaklarını erkeklerden farklı bir şekilde kullandıklarından özellikle enerji yoksulluğu riski altındadırlar. Bununla birlikte, politika yapıcılar bugüne kadar enerji yoksulluğu konusuna toplumsal cinsiyete duyarlı bir yaklaşım uygulamamışlardır [5], [22].

Kutu 1, AB'nin enerji yoksulluğuyla mücadele etmek için uygulamaya koyduğu temel politikaları içermektedir. Bunların hiçbirinde toplumsal cinsiyet perspektifi yer almamakta ve dolayısıyla toplumsal cinsiyet körü olarak kalmaktadırlar. Temmuz 2022'de Bölgeler Komitesi tarafından yayınlanan "Toplumsal cinsiyet eşitliği ve iklim değişikliği: Avrupa Yeşil Anlaşmasında toplumsal cinsiyet perspektifinin ana akımlaştırılmasına" konulu görüş, enerji yoksulluğunun orantısız bir şekilde kadınları etkilediğini kabul ederek olumlu bir güncelleme yapmıştır [7].

ENERJİ YOKSULLUĞU: KAVRAM VE ÖLÇÜM

Enerji, iklim değişikliği ve yoksulluk gibi günümüzün küresel sorunlarının çoğunun merkezinde yer almaktadır. Aslında enerji yoksulluğu, Üye Devletler genelinde hem araştırma hem de politika oluşturma gündemlerinde giderek daha fazla öne çıkan bir temadır. Ancak, karmaşıklığı ve çok boyutlu doğası göz önüne alındığında, enerji yoksulluğunun ortak bir tanımını bulmanın çok zor kanıtlanmıştır. Ölçümü için, gelişmekte olan ülkeler bağlamında temel enerji hizmetlerine erişimle, gelişmiş ülkeler bağlamında ise enerji harcamalarıyla ilgili farklı göstergeler araştırılmıştır [28]. İlk araştırma ve politika çalışmaları, genel anlamda evsel enerji yoksunluğunu ifade etmek için "enerji yoksulluğu" ve "yakıt yoksulluğu" terimlerini birbirinin yerine kullanmıştır [1].

Önceki araştırmalar, düşük gelir, yüksek enerji fiyatları, verimsiz enerjili ev ve/veya bina aletleri veya diğer birçok toplumsal ve demografik faktörün yanı sıra belirli enerji hizmetlerine erişim eksikliği gibi bazı enerji yoksulluğu etkenlerini tanımlamıştır [20]. Son zamanlarda, ulaştırma, özellikle yeterli düzeyde ulaştırma hizmetlerine ulaşamamaya atıfta bulunan ulaştırma yoksulluğu ile ilgili bir başka husus olarak işaret edilmektedir [14]. Örneğin, Sosyal İklim Fonu için yapılan son teklif, diğer hedeflerin yanı sıra, "savunmasız ulaşım kullanıcılarına" yardım etmeyi amaçlamaktadır [13]. Her şey göz önünde bulundurulduğunda ve çok yönlü doğası göz önünde bulundurulduğunda, enerji yoksulluğunun ölçümü bu nedenle bahsedilen ilgili hususların birçoğunu ele alan bir çerçeveye dayanmalıdır.

Bazı akademisyenler birleşik bir tanım oluşturma'nın farkındalığı artırabileceğini ve hem enerji yoksulluğunun azaltılmasına hem de diğer ilgili hedeflere yönelik politikaların tasarlanmasını kolaylaştırabileceğini iddia etmiştir. Diğer yazarlar ise ortak bir tanımın enerji hizmetleri ve altyapısı açısından ülkeler arasındaki çeşitliliği şekilde yakalayabilmesi gerektiğine dikkat çekmiştir [18].

Şu anda Avrupa Birliği'nde enerji yoksulluğunun ortak bir tanımı bulunmamakla birlikte, Avrupa Komisyonu'nun Enerji Genel Müdürlüğü bu durumu "hanelerin temel enerji hizmetlerine ve ürünlerine erişemediği bir durum" olarak tanımlamaktadır. Ayrıca, Avrupa Birliği'nin "enerji yoksulluğuyla mücadele ve savunmasız tüketicilerin korunması konusunda kararlı olduğunu" belirtmektedir [12]. Elektrik Direktifinin [15] Üye Devletlerin enerji yoksulluğunu tanımlamasını ve izlemesini gerektirmesine rağmen, gerçek şu ki, 2020 yılına kadar sadece 9 ülke bu gerekliliği yerine getirmiştir. Dahası, çoğu Üye Devlet 2021-2030 Ulusal Enerji ve İklim Planlarında enerji yoksulluğunu ölçmek için kesin bir metodoloji sunmamıştır [2].

Üye Devletleri bu görevlerinde desteklemek amacıyla Enerji Yoksulluğu Danışma ³ enerji yoksulluğunu değerlendirmek için dört ana göstergeye bakılmasını önermektedir: fatura borçları, düşük mutlak enerji harcaması, enerji harcamasının gelir içindeki yüksek payı ve evi yeterince sıcak tutamama. Enerji yoksulluğunun göstergeleri olarak anlaşılacak bu dört gösterge, Avrupa hane halkı anketlerinden elde edilen verilerle takip edilebilir ve Üye Devletler arasında ve demografik ve sosyo-ekonomik özelliklere göre karşılaştırma yapılmasını sağlar. Bununla birlikte, veri mevcudiyeti açısından iyileştirmeye açık pek çok alan bulunmaktadır [24]. Çoğu anketin hane halkı düzeyinde gerçekleştirilmesi, enerji yoksulluğunun toplumsal cinsiyet boyutunun ölçülmesini engellemektedir. Dolayısıyla, her bir hane halkı üyesi hakkında daha kesin bilgiler, kadınların ne ölçüde daha yüksek enerji yoksulluğu riski altında olduğunu daha iyi ölçülmesini sağlayacaktır.

2017'de bildirildiği üzere, 2019 EU-SILC anket verilerine dayanarak, Bulgaristan, Yunanistan veya Hırvatistan gibi bazı AB ülkelerinde, hanelerin yaklaşık %15'i yılda en az iki kez elektrik faturalarını geciktirdiğini beyan. Evini yeterince sıcak tutma becerisiyle ilgili olarak, Bulgar veya Litvanyalı hanelerin yaklaşık %30'u bunu yapamadığını belirtirken, Danimarka, İsveç veya Finlandiya'da %5'ten azı bu anlamda zorlandığını beyan etmektedir ([20], s.19). Aynı raporda belirtildiği üzere, en düşük gelire sahip haneler aynı zamanda çoğu Üye Devlette elektrik faturalarının geciktirildiğini daha sık bildiren ve evlerinde yeterli sıcaklığı sağlayamadıklarını beyan etme olasılığı daha yüksek olan hanelerdir.

Ayrıca, yaşlılar ve kadınlar elektrik faturalarını ödemenin ve ısıtma ihtiyaçlarını karşılamanın daha zor olduğunu beyan etmektedirler.

Eurofound'un Yaşam, çalışma ve COVID - ⁴ konulu çevrimiçi anketi, sınırlamaları olsa da, vatandaşların COVID salgınına nasıl deneyimledikleri ve özellikle enerji ihtiyaçları açısından kendilerini ne kadar savunmasız hissettikleri konusunda daha fazla fikir edinmeye olanak sağlamaktadır [10]. Örneğin, katılımcıların yaklaşık %16'sı elektrik faturalarında gecikme olduğunu beyan ederken, cinsiyete göre benzer yanıtlar alınmıştır (kadınların daha fazla zorlandığı Hırvatistan veya Polonya gibi bazı istisnalar dışında). Bununla birlikte, önümüzdeki üç ay içinde enerji faturalarını ödeyebilme kabiliyetini değerlendirirken, çoğu ülkede kadınlar daha kötümserdir. Buna ek olarak, çoğu ülkede katılımcıların %20 ila %30'u evlerindeki yalıtımın kalitesinden ve enerji verimliliğinden memnun değildir (Portekiz, Yunanistan veya Kıbrıs'ta bu oran %40'a kadar çıkmaktadır). Kadın ve erkeklerin oranı ülkelerin çoğunda oldukça benzer olsa da, bazı durumlarda bu sorundan muzdarip kadınların oranı çok daha yüksektir (Polonya, Macaristan, Hırvatistan ve Kıbrıs'ta olduğu gibi). Son olarak, tüm katılımcıların yaklaşık dörtte biri arabalarının işletme maliyetleri karşısında zorlandıklarını beyan ederken, benzer bir oran da toplu taşıma araçlarına erişimlerinin yetersiz olduğunu belirtmektedir. Kadınlar ulaşım yoksulluğunun bu iki göstergesinde özellikle dezavantajlı görünmektedir.

TOPLUMSAL CİNSİYET MERCEĞİNDEN ENERJİ YOKSULLUĞU

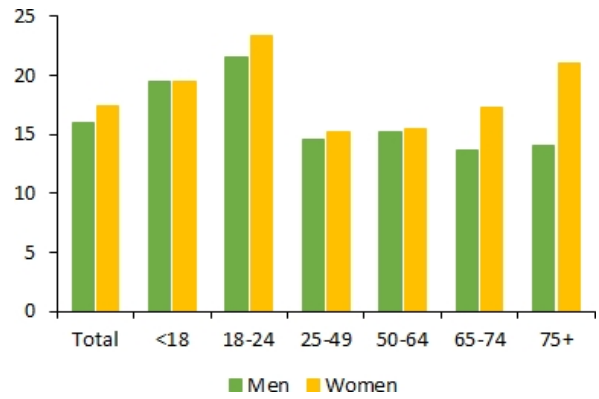
Ekonomik, sosyal ve karar alma alanlarındaki mevcut toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri, kadınların enerji yoksulluğu yaşama olasılığını etkileyebilir. Örneğin, kadınların daha düşük gelirlerinin yanı sıra bakım işlerinde ve diğer ev işlerinde orantısız bir paya sahip olmaları, "enerji yoksulu" olma ihtimallerini artırmaktadır. Ayrıca, kadınların politika pozisyonlarında yeterince temsil edilmemesi, enerji yoksulluğuyla da ilgili karar alma süreçlerine toplumsal cinsiyet merceğinin uygulanmasını sınırlayabilir. Aşağıda bu kanalları daha ayrıntılı olarak açıklıyoruz. Özellikle, bunları üç boyut altında sınıflandırıyoruz: ekonomik, sosyo-kültürel ve karar alma/liderlik.

Ekonomik boyut

Avrupa'da enerji yoksulluğu, enerjiye erişimden ziyade enerjinin satın alınabilirliği ile ilgilidir [24]. Kadınların özellikle "enerji yoksulu" olmalarına neden olan bir dizi ekonomik faktör bulunmaktadır.

İlk olarak, kadınlar, özellikle de yaşlı kadınlar yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altında daha fazla bulunmaktadır. Şekil A, 2021 yılında AB-27 için cinsiyet ve yaş grubuna göre ortalama AROPE (yoksulluk ve sosyal dışlanma riski) oranını göstermektedir. Erkeklerin %16'sına karşılık kadınların %17,4'ünün yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altında olduğunu göstermektedir. Kadın ve erkeklerin AROPE oranı arasındaki fark, yaşamın ilerleyen dönemlerinde daha belirgin hale gelmekte ve 75 yaş üstü kişiler arasında zirveye ulaşmaktadır.

Şekil A - Cinsiyet ve yaş grubuna göre yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altında olma (AROE) oranı, AB-27 ortalaması, 2021 yüzde değerleri

Kaynak: Eurostat tablosu ilc_li02

Ayrıca, 2021 yılında AB-27'de AROPE olan tek ebeveynli hanelerin ortalama oranı %44'tür.⁵ 2021 yılında AB-27'de tek ebeveynli hanelerin en büyük oranının tek annelerden (%83)⁽⁶⁾ olduğu göz önünde bulundurulduğunda, tek ebeveyn statüsüyle ilişkili yoksulluk ve sosyal dışlanma riski olma yükünün daha çok kadınlara düştüğü sonucuna varılabilir.

³ https://energy-poverty.ec.europa.eu/index_en

⁴ Daha fazla bilgi için hızlı kılavuza kontrol edin.

⁵ Eurostat tablosu ilc_peps03n

⁶ Eurostat tablosu lfst_hhaceday

İkincisi, kadınların daha düşük gelirleri. **Şekil B**, 2020 yılında AB-27 genelinde cinsiyetler arası ücret farkını (düzeltilmemiş ⁷) haritalandırmaktadır.

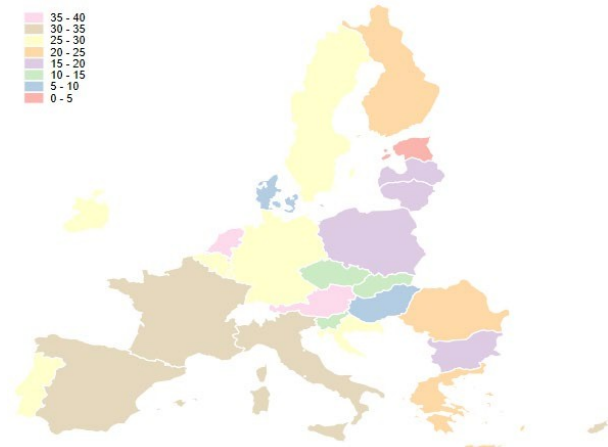
Üye Devletler arasında farklılıklar olsa da, AB genelinde kadınlar erkeklerle kıyasla daha az kazanmaktadır. AB düzeyinde, cinsiyete dayalı ücret farkı %13'e eşittir.

Şekil B - Ülkelere göre düzeltilmemiş haliyle cinsiyete dayalı ücret farkı, 2020 yüzde değerleri

Kaynak: Eurostat tablosu ilc_li02; İrlanda ve Yunanistan için mevcut en son bilgi 2018'dir

Şekil C- Cinsiyetler arası emeklilik farkı, 65+, 2021 yüzde değerleri

Kaynak: Eurostat tablosu ilc_pnp13; Slovakya için mevcut en son bilgi 2020'dir

Bunun yerine **Şekil C**, 2021 yılında AB-27 genelinde 65 yaş üstü kadın ve erkekler arasındaki cinsiyete dayalı emeklilik maaşı farkını göstermektedir. Kadınlar tüm AB ülkelerinde daha düşük emekli maaşı alsa da, aradaki farkın boyutu arasında büyük farklılıklar göstermektedir. En büyük fark, 65 yaş üstü kadınların erkeklerden %41,5 daha az emekli maaşı aldığı Malta'da görülmektedir. En küçük fark ise 65 yaş üstü kadınların erkeklerden %3,5 daha az emekli maaşı aldığı Estonya'da görülmektedir.

erkeklerden daha az emekli maaşı almaktadır. AB düzeyinde, 65 yaş üstü kadın ve erkekler arasındaki cinsiyete dayalı emeklilik farkı %30'a eşittir.

Üçüncüsü, kadınların fazladan bakım yükü altında olmaları ve bu nedenle ücretli işlere daha az zaman ayırmaları - eğer varsa - enerji yoksulu olma olasılıklarının daha yüksek olmasının bir başka olası nedenidir. Eurofound'un Yaşam, Çalışma ve Covid-19 e-anketinin son turu, kadınların bakım sorumlulukları için harcadıkları zamanın erkeklerinkinden çok daha yüksek olduğunu göstermektedir (**Tablo A**).

Tablo A - Bakım ve ev işleri için harcanan haftalık saat sayısı

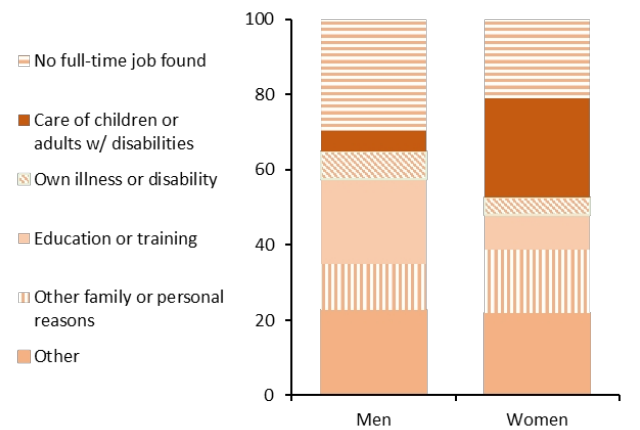
Time spent on:	Men	Women
Caring for children or grandchildren	7.1	15.8
Caring for elderly or disabled relatives	3.1	5.4
Cooking and housework	9.4	14.7

Kaynak: JRC, Eurofound'un Yaşam, Çalışma ve COVID- 19 anketi, 3. Tur Bahar 2021) ve 5. Tur Bahar 2022) sonuçlarına dayanarak hazırlanmıştır.

Şekil D, yarı zamanlı çalışanların genel yüzdesini cinsiyete göre ve yarı zamanlı çalışma düzenlemesini seçmenin ana nedenlerine göre ayrıştırılmış göstermektedir. Bakım sorumlulukları yarı zamanlı çalışan kadınların oranının erkeklerin oranından 5 kat daha fazla olması dikkat çekicidir (erkeklerin %5,2'sine karşılık kadınların %26,2'si).

Ayrıca, 2021 yılında AB'de çalışmak isteyen ancak çocuklara ya da bakıma muhtaç yetişkinlere baktıkları için iş aramadıklarını bildiren aktif olmayan kadınların ortalama oranı %19,5 iken, aktif olmayan erkeklerin oranı %2,8'dir⁽¹⁴⁾.

Şekil D - Cinsiyete göre yarı zamanlı istihdamın ana nedeni, AB-27 ortalaması, 2021 yüzde değerleri

Kaynak: Eurostat tablosu ifsa_epgar

⁷ Düzeltilmemiş haliyle cinsiyete dayalı ücret farkı: Eurostat tanımını https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Gender_pay_gap_statistics

Sosyo-kültürel boyut

Sosyo-kültürel açıdan , enerji yoksulluğu, kadınların hane halkının ana bakıcıları olmasını bekleyen geleneksel toplumsal cinsiyet normları nedeniyle kadınları orantısız bir şekilde etkileyebilir. Yemek pişirme ve ev işleri Avrupa'da ağırlıklı olarak kadınların görevi olmaya devam etmektedir. Eurofound'un Yaşam, Çalışma ve Covid-19 e-anketinin son turu, kadınların yemek pişirme ve ev işlerine harcadıkları zamanın, erkeklerin aynı ev işlerine harcadıkları zamandan çok daha yüksek olduğunu göstermektedir (Tablo A).

Ayrıca, aynı hanede hem erkekler hem de kadınlar enerji yoksulu olarak kabul edilebilirken, hane içindeki cinsiyete dayalı işbölümü, başta soğutma ve ısıtma olmak üzere hane enerjisinin yönetiminde zihinsel yükü genellikle kadınlara . Daha genel olarak, kadınlar genellikle hane içinde enerjinin ana yöneticilerini ve kullanıcılarını temsil etmektedir. Dolayısıyla enerji yoksulluğu, geleneksel enerji kaynaklarına alternatif ve daha ucuz çözümler aramaları gerektiğinden, zaten erkeklerle kıyasla daha fazla ücretsiz iş yapan kadınlar üzerinde ekstra bir yük yaratabilir. Örneğin, literatür [3] elektrik ücretleri değiştiğinde, kadınların ev işlerini daha ucuz olduğu gece ve hafta sonlarına erteleme eğiliminde olmaları nedeniyle iş yüklerinin arttığını göstermektedir. Yazarlar ayrıca kadınların elektrikli aletleri kullanmaktan kaçındıklarını ve bunun da ev işlerini tamamlamak için daha fazla zaman harcanmasına neden olduğunu tespit etmiştir.

Karar verme boyutu

Bu boyut, kadınların karar alma ve liderlik rollerinde yeterince temsil edilmemesiyle ilgilidir. Üst düzey pozisyonlarda cinsiyet dengesinin olmaması, kadınların enerji yoksulluğuyla ilgili olanlar da dahil olmak üzere politika önerilerinde eşit sese sahip olmadıkları anlamına gelmektedir. Enerji sektöründe kadın çalışanların zayıf temsili bu sorunu daha da kötüleştirir. **Şekil E**, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme tedariki sektöründe çalışan kadın ve erkeklerin yüzdesini göstermektedir (D) 2021 yılında AB-27 Üye Devletleri genelinde istihdam edilen tüm erkek ve kadınlar üzerinden. Enerji sektöründe çalışan erkeklerin daha yoğun olması, tüm AB-27 Üye Devletleri için ortak ve belirgindir.

ENERJİ YOKSULLUĞUNUN KADINLAR İÇİN OLASI SONUÇLARI

Kadınların enerji yoksulluğu yaşama riskinin daha yüksek olması, mevcut toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini artırabilir. Ayrıca, enerji yoksulluğu kadınları hem fiziksel hem de ruhsal açıdan olumsuz sağlık sonuçlarına maruz bırakabilir. Aşağıda, enerji yoksulluğunun kadınlar için olası sonuçlarından bazılarını daha ayrıntılı olarak açıklıyoruz.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin şiddetlenmesi

Toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri kadınların enerji yoksulluğuna maruz kalma riskini artırabilir. Aynı zamanda, enerji yoksulluğu

⁸ Sağlık ve eğitim gibi diğer eşitsizlikler de enerji yoksulluğunun etkisiyle daha da kötüleşebilir. Bu etkiler, enerji yoksulluğu ile etkileşime girdikleri karmaşıklıklar nedeniyle burada tam olarak incelenmemiştir ve bu da bu çalışmanın ötesinde derinlemesine analizler gerektirecektir.

Şekil E - Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme tedariki (D) alanında istihdam edilen erkek ve kadınların tüm istihdam edilen erkek ve kadınlara göre yüzdesi, 2021 yüzde değerleri

Kaynak: Eurostat lfsa_egan2 tablosuna dayalı JRC detaylandırmaları

çeşitli alanlarda zaten var olan cinsiyet farklılıklarını daha da kötüleştirebilir. Burada, incelenmesi en kolay olan birinci dereceden etkiler olan çalışma hayatı ve işgücü piyasası açısından toplumsal cinsiyet eşitsizliklerine ⁸.

Enerji yoksulluğu, kadınların işlerine ayırabilecekleri zamanı orantısız bir şekilde azaltabilir. Gerçekten de, kadınların enerji tasarrufu ihtiyaçlarından kaynaklanan ekstra bakım yükü, örneğin çamaşır makinesi kullanmak yerine elde çamaşır yıkamak, onlara ücretli iş veya maaşlı bir iş bulmak için daha az zaman bırakmakta [23], bu da istihdamda ve kazançlarda cinsiyet ayrımının artmasına neden olmaktadır.

Buna ek olarak, ulaşım yoksulluğu, özellikle daha uzak kırsal bölgelerde kadınların hem kamu hem de özel ulaşım araçlarına erişimini sınırlandırabilmektedir. Eurofound'un Yaşam, Çalışma ve Covid-19 e-anketinde, kadın katılımcıların %26,3'ü yaşadıkları bölgede toplu taşımaya erişimlerinin yetersiz olduğunu bildirirken, bu oran kırsal kesimde yaşayan kadınlar için %40,4'e çıkmaktadır (kırsal kesimde yaşayan erkeklerin %35,5'ine karşılık).

Tablo B - Önümüzdeki üç ay içinde aracın işletme masraflarını ödeme güçlüğü, AB-27 2022

Arabanın çalışmasını Ödemede zorluk

Önümüzdeki üç aydaki maliyetler Erkekler

Toplam - AB27	29.3	32.3
Kırsal alanlar	31.9	34.9
Kentsel alanlar	25.0	28.9

Kaynak: JRC, Eurofound'un Yaşam, Çalışma ve COVID- 19 anketi, 5. Tur (Bahar 2022) sonuçlarına dayanarak hazırlanmıştır. Not:Erkek - kadın yüzdeleri %95 işaret düzeyinde anlamlı farklılık göstermektedir.

Benzer şekilde, **Tablo B**. AB - 27'deki kadınların %32,3'ünün, erkeklerin %29,3'üne kıyasla, arabanın çalışır durumda kalması için gereken masrafları karşılamakta zorlanacağını öngördüğünü, kırsal kesimde ise bu oranın daha yüksek olduğunu göstermektedir (kadınların %34,9'u

bu politika özeti kapsamında dışındadır. Ancak, bu eşitsizliklerin niteliğine ve burada sunulan diğer bilgilere dayanarak çıkarımda bulunulabilir.

kırsal bölgelerde yaşayan katılımcılar ve erkeklerin %31,9'u). Öte yandan, kentsel alanlardaki ilgili yüzdelere önemli ölçüde daha düşüktür. Ulaşım yoksulluğu kadınların hareketliliğini azaltmakta ve topluma tam katılımlarını engellemektedir. Özellikle, ulaşım yoksulluğu kadınların sadece iş yerlerine ulaşmalarını değil, aynı zamanda çocuklara, yaşlılara ve engellilere yönelik olanlar da dahil olmak üzere bakım tesislerine ulaşmalarını da zorlaştırabilir. Kadınlar, kayıt dışı bakım işlerinin önemli bir omuzlarından kaldıran bu tür hizmetlerin ana yararlanıcılarıdır. Ayrıca, yüksek enerji maliyetleri de bakım hizmetlerini daha az karşılanabilir hale getirebilir. En kötü senaryoda, bakım merkezleri enerji fiyatlarındaki artışa dayanabilmek için geçici olarak kapanmayı tercih edebilir. Tüm bu faktörler, kadınların gelirleri ve kariyer fırsatları üzerinde zararlı bir etkiye sahiptir.

Sağlık etkileri

Enerji fakiri olmak insanların sağlığını ve refahını olumsuz etkilemektedir. Özellikle AB için elde edilen kanıtlar, enerji yoksulluğunun kadın sağlığı üzerinde daha büyük bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir [23]. Daha spesifik olarak, enerji yoksulluğu kadınların sağlığı ve refahı üzerinde hem *doğrudan* hem de *dolaylı* bir etkiye sahip olabilir.

Araştırmalar, iki cinsiyet arasındaki fizyolojik ve metabolik farklılıklar nedeniyle kadın ve erkeklerin farklı termal konfor tercihlerine sahip olduğunu göstermektedir [25]; kadınlar ev ve ofis ortamlarında genellikle erkeklerden daha yüksek oda sıcaklığını tercih etmektedir [19]. Kadınlar ayrıca aşırı sıcaktan muzdarip olma konusunda daha yüksek risk altındadır. Avrupa'da yapılan çalışmaların, kadınların hem göreceli hem de mutlak anlamda sıcak hava dalgalarında ölüme riskinin daha yüksek olduğunu göstermektedir [21]. Avrupa'da 2003 yılında yaşanan sıcak hava dalgasının neden olduğu ölümlere ilişkin kanıtlar, ölüm riskinin yaşlı kadınlarda yaşlı erkeklerden daha yüksek olduğunu göstermektedir [8].

Enerji yoksulluğu nedeniyle yetersiz ısıtılan veya soğutulan evler, kadınları hem fiziksel hem de ruhsal açıdan olumsuz sağlık sonuçları geliştirme konusunda daha büyük risk altına . Bilimsel literatüre göre, soğuk evler ve aynı zamanda yüksek ortam sıcaklıklarına maruz kalmak, daha yüksek morbidite ve mortalite ile ilişkilidir ([9] ve [31]). Ayrıca, gebelik sırasında sıcaklığa maruz kalma üzerine yapılan sistematik bir inceleme, hem yüksek hem de düşük sıcaklığın gebelik sonuçları üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur [27]. Düşük ve sıcak iç ortam sıcaklıklarına maruz kalma, depresyon, anksiyete ve artan intihar riskleri de dahil olmak üzere ruh sağlığı ile de ilişkilendirilmiştir ([6] ve [29]). Buna ek olarak, [4] rahat sıcaklıklarda kadınların bilişsel görevlerde daha iyi performans gösterdiğini bulmuştur.

Enerji yoksulluğunun kadınların sağlığı ve refahı üzerindeki *dolaylı* etkisi, alternatif, daha ucuz ancak güvenli olmayan enerji kaynaklarının kullanımı nedeniyle kötü iç mekan hava kalitesiyle ilişkilidir [30]. Kadınlar genellikle evde erkeklerden daha fazla zaman geçirmekte, bu nedenle de bu tür değişikliklerin solunum yolu enfeksiyonları gibi olumsuz sağlık sonuçlarına daha fazla maruz kalmaktadır.

bozukluklar. Ayrıca, kadınların evdeki enerji tasarrufu davranışları, yukarıda tartışıldığı gibi, ücretsiz iş yükleri üzerinde daha fazla baskı oluşturmaktadır. Kadınların daha fazla ücretsiz çalışma saatleri ile refahlarının bozulması arasındaki bağlantı ilgili literatürde kapsamlı bir şekilde incelenmiştir [26].

POLİTİKA ÖNERİLERİ

Enerji yoksulluğu AB için önemli bir sorun haline gelmiştir ve kadınlar bu durumdan orantısız bir şekilde etkilenmektedir. Bununla birlikte, AB bağlamında enerji yoksulluğu ve toplumsal cinsiyet üzerine bir tartışma halen eksiktir. Bu politika özetinden yola çıkarak, konuya dikkat çekmek amacıyla bir dizi politika tavsiyesinde bulunulabilir.

İlk olarak, AB çapında bir enerji yoksulluğu tanımı, soruna ilişkin farkındalığı artırmak, ülkeler arası karşılaştırmalara ve izlemeye olanak sağlamak ve azaltılması için etkili politikalara yol açmak için önemli bir adımdır.

İkinci olarak, enerji yoksulluğunun toplumsal cinsiyet boyutunun kabul edilmesi önemlidir. Bu, hem enerji yoksulluğunun tanımında hem de ilgili göstergelerde toplumsal cinsiyet bakış açısının uygulanması yoluyla yapılabilir.

Üçüncü olarak, bilgi, mekanizmalar, araçlar ve cinsiyete ve yaşa göre ayrıştırılmış veriler daha erişilebilir ve daha yüksek kalitede olmalıdır. Şu anda ilgili bilgiler hanehalkı verilerine dayanmaktadır. Bununla birlikte, gelirin hane içi dağılımı ve karar verme yetkileri hakkındaki bilgilerimizde büyük boşluklar vardır ve bu da bu önemli kısıtlamalar olduğunu kanıtlamaktadır.

Toplumsal cinsiyetin, yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altındaki kadın ve kız çocuklarına özel olarak odaklanılarak, tüm AB politikalarına ve bu durumda enerji ile ilgili tüm politika ve programlara uygulanmalıdır. Aynı zamanda, toplumsal cinsiyete duyarlı izleme ve değerlendirme süreçleri ve politika formülasyonu desteklenmelidir.

Kadınlar büyük olasılıkla hanelerindeki ana enerji kullanıcıları olmalarına rağmen, çoğu zaman alabilecekleri enerji verimliliği önlemlerinin farkında değildirler. Bu nedenle, eğitim ve öğretim onların koşullarını hafifletmek için önemli faktörler olabilir."

Dördüncü olarak, ilgili politika ve programların şekillendirilmesinde kadınların daha iyi bir şekilde dahil edilmesi gerekmektedir. İnsanlar enerji sorunlarını cinsiyetlerine, yaşlarına ve kültürel geçmişlerine göre farklı şekillerde tecrübe ederler ve kararlar alınırken bu kişilerin görüşlerinin dikkate alınması gerekir.

Son olarak, kadınlar enerji sektöründe yeterince temsil edilmemektedir ve yenilikçi ve kapsayıcı çözümlerin kilit itici güçleri oldukları için bu cinsiyet uçurumunu kapatmak çok önemli olacaktır. Kariyerleri artırılmalı ve adil, kapsayıcı ve yeşil bir geleceğin şekillendirilmesinde tam olarak yer almalıdırlar.

HIZLI KILAVUZ -

Eurofound'un e-anketi, Yaşamak, çalışmak ve COVID-19, politika yapıcılara eşit bir toparlanmaya yönelik faydalı içgörüler sağlamak amacıyla pandemi boyunca Avrupa'daki insanların sosyal ve ekonomik durumuna ışık tutuyor. Ayrıca Rusya'nın Ukrayna'yı işgali, enflasyon ve artan enerji fiyatlarının neden olduğu bu yeni belirsizlik döneminde yaşamının gerçekliğini de araştırıyor.

Anket çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiş ve temsili olmayan bir örneklem üreten olasılıklı olmayan bir örnekleme yöntemi uygulanmıştır. Bu nedenle, temsili veriler elde etmek için örneklem cinsiyet, yaş, eğitim ve kendi tanımladığı kentleşme düzeylerine göre ağırlıklandırılmıştır. İnternete erişimi olmayan veya dijital okuryazarlığı kişiler varsayılan olarak kapsam dışı bırakılmıştır ve bu faktörlerden kaynaklanan yanlılığı düzeltmek mümkün değildir. Okuyuculara e-anket sonuçlarının, atıfta Eurostat/AB SILC verileriyle doğrudan karşılaştırılabilir olmadığı hatırlatılmakta ve sonuçlara ihtiyatla yaklaşımları istenmektedir. Ancak, sınırlamalara rağmen, anket bu politika özetinin için çok faydalı bilgiler sağlamaktadır. Metodoloji hakkında daha fazla bilgi için lütfen [XXX] adresine bakınız.

Bu politika özetinin amacı doğrultusunda JRC, AB genelinde 36.550 erkek ve kadın katılımcıdan⁹⁽¹⁾⁽⁰⁾ oluşan bir örneklem ile 5Tur (29 Mart-2 Mayıs 2022) ve 44.857 erkek ve kadın katılımcıdan oluşan bir örneklem ile 3. Tur (Mart 2021) mikro verilerini¹⁰ analiz etmektedir. AB27 ortalamaları, Üye Devlet verilerinin nüfus ağırlıklı ortalamalarından oluşmaktadır.

REFERANSLAR

[1] Bouzarovski, S., Petrova, S., (2015). Evsel enerji yoksunluğuna küresel bir bakış: Enerji yoksulluğu-yakıt yoksulluğu ikileminin aşılması, Enerji Araştırmaları ve Sosyal Bilimler, Cilt 10, Sayfa 31-40.

[2] Bouzarovski, S., Thomson, H., Cornelis, M., Varo, A., Guyet, R., (2020). Avrupa Birliği'nde kapsayıcı bir enerji dönüşümüne doğru: Confronting energy amidst a global crisis, Avrupa Birliği Yayınlar Ofisi, Lüksemburg, 2020, ISBN 978-92-76-19635-8, doi: 10.2833/103649, EU Energy Yoksulluk Gözlemevi.

[3] Carlsson-Kanyama, A., Lindén, A. (2007), Energy efficiency in residences-Challenges for women and men in the North, Energy Policy, Volume 35(4), pp. 2163-2172.

[4] Chang, T.Y., Kajackaite, A., (2019) "Termostat için savaş: Cinsiyet ve sıcaklığın bilişsel performans üzerindeki etkisi", PLoS ONE, Cilt 14(5).

[5] Clancy, J., Franceschelli, N., Sanz, M., ve , (2018). AB'de enerjiye erişimde toplumsal cinsiyet perspektifi, Yayınlar Ofisi, <https://data.europa.eu/doi/10.2861/190160>

[6] Clair, A., Baker, E. (2022) "Cold homes and mental health harm: Birleşik Krallık Hanehalkı Boylamsal Çalışmasından Kanıtlar", Social Science & Medicine, Cilt 314.

[7] Bölgeler Komitesi (2021). Toplumsal cinsiyet eşitliği ve iklim değişikliği: Avrupa Yeşil Anlaşmasında toplumsal cinsiyet perspektifinin ana akımlaştırılmasına doğru, COR-2021-02509-00-00-AC-TRA (EN) 8/9, Brüksel, Belçika.

[8] Dhainaut, J.F., Claessens, Y.E., Ginsburg, C., Riou, B., (2003), "Unprecedented heat-related deaths during the 2003 heat wave in Paris: consequences on emergency departments", Crit Care, Volume 8(1).

[9] Ebi, K.L., Capon, A., Berry, P., Broderick, C., de Dear, R., Havenith, G., Honda, Y., Kovats, R.S., Ma, W., Malik, A., Morris, N.B., Nybo, L., Seneviratne, S.I., Vanos, J., Jay, O. (2021), "Hot weather and heat extremes: health risks", The Lancet, Volume 398(10301).

[10] Eurofound (2020) Yaşamak, çalışmak ve COVID-19, COVID-19 serisi, Avrupa Birliği Yayınlar Ofisi, Lüksemburg.

[11] Avrupa Komisyonu (2022). Enerji fiyatlarına ilişkin eylem ve tedbirler. AB'nin enerji fiyatlarındaki artışa yanıtı ve REPowerEU planının uygulanması, https://energy.ec.europa.eu/topics/markets-and-consumers/action-and-measures-energy-prices_tr

[12] Avrupa Komisyonu (2022). AB'de enerji yoksulluğu, https://energy.ec.europa.eu/topics/markets-and-consumers/energy-consumer-rights/energy-poverty-eu_en

[13] Avrupa Komisyonu, COM(2021). Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin bir Sosyal İklim Fonu kuran tüzük teklifi, 568 final 2021/0206(COD)

[14] Avrupa Konseyi (2022/C 243/04). İklim nötrlüğüne doğru adil bir geçişin sağlanmasına ilişkin Konsey Tavsiye Kararı <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022H0627%2804%29>

[15] Avrupa Birliği, (2019) 2012/27/EU Direktifi tadil eden ve elektrik iç piyasası için ortak kurallara ilişkin Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi (AB), Avrupa Birliği Resmi Gazetesi, L 158/125.

[16] Avrupa Birliği (2017). Avrupa Sosyal Haklar Sütunu, Avrupa Birliği Yayınlar Ofisi, Lüksemburg.

[17] Eurostat Haberleri (2021). AB nüfusunun %8'i evini yeterince sıcak tutamıyor, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20211105-1>

⁹ Eurofound 2020), Yaşam, çalışma ve COVID-19 veri seti, Dublin, <http://eurofound.link/covid19data>

¹⁰ Cinsiyet seçeneği "diğer" örneklem büyüklüğünün son derece küçük olması nedeniyle hariç tutulmuştur

[18] Gangale, F., Mengolini, A., (2019). Energy poverty through the lens of EU research and innovation projects, EUR 29785 EN, Avrupa Birliği Yayın Ofisi, Lüksemburg, ISBN 978-92-76-08676-5, doi:10.2760/972106, JRC113953.

[19] Kingma, B., van Marken Lichtenbelt, W. (2015), "Energy consumption in buildings and female thermal demand", Nature Clim Change, Cilt 5, s. 1054-1056.

[20] Koukoulakis, G. ve Uihlein, A., (2022). Enerji yoksulluğu, ulaşım yoksulluğu ve yaşam koşulları - AB verileri ve sosyoekonomik göstergelerin bir analizi, EUR 31000 EN, Avrupa Birliği Yayın Ofisi, Lüksemburg, ISBN 978-92-76-48396-0, doi:10.2760/198712, JRC128084

[21] Kovats, R.S., Hajat, S. (2008) "Heat Stress and Public Health: Eleştirel Bir İnceleme", Annual Review of Public Health, Cilt 29(1), s. 41-55.

[22] Matzinger, S. ve Berger, C., EP-pedia Web Sitesi (2021). Enerji Yoksulluğunun Toplumsal Cinsiyet Boyutu - yeterince açığa çıkmamış bir sorun, <https://www.eppedia.eu/article/gender-dimension-energy-poverty-underexposed-problem>

[23] Nguyen, C.P., Su, T.D. (2021), "Does energy poverty matter for gender inequality? Global evidence", Energy for Sustainable Development, Cilt 64, s. 35-45

[24] Petrova, S., Simcock, N. (2021) "Gender and energy: domestic inequalities reconsidered.", Social and Cultural Geography, Volume 22(6), pp. 849-867.

[25] Sintov, N.D., White, L.V., Walpole, H., (2019) "Thermostat wars? Hanehalkı enerji kullanım davranışında cinsiyet ve termal konfor müzakerelerinin rolü", PLoS ONE, Cilt 14(11).

[26] Seedat, S., Rondon, M. (2021). Kadınların refahı ve ücretsiz iş yükü, BMJ, 374, n1972

[27] Sexton J, Andrews C, Carruthers S, Kumar S, Flenady V, Lieske . (2021). Hamilelik ve ölü doğum sırasında ortam sıcaklığına maruz kalmanın sistematik incelemesi: Yöntemler ve kanıtlar, Environ Res., Cilt 197.

[28] Sokolowski, J., Lewandowski, P., Kielczewska, A., Bouzarovski, S. (2020). Enerji yoksulluğunu ölçmek için çok boyutlu bir endeks: Polonya örneği, Enerji kaynakları. Bölüm B Ekonomi, planlama ve politika, 15(283):1-20.

[29] Thompson, R., Hornigold, R., Page, L., Waite, T. (2018). Yüksek ortam sıcaklıkları ve sıcak hava dalgaları ile ruh sağlığı sonuçları arasındaki ilişkiler: sistematik bir inceleme, Halk Sağlığı, Cilt 161, s. 171-191.

[30] Dünya Sağlık Örgütü, (2006). Fuel for life : household energy and health, Dünya Sağlık Örgütü, Cenevre, ISBN 9789241563161.

[31] Dünya Sağlık Örgütü (2018). Housing and Health Guidelines, Dünya Sağlık Örgütü, Cenevre, ISBN-13: 978-92- 4-155037-6.

AKKN OWLEDGMENTS

Yazarlar, taslak üzerindeki değerli yorumları için meslektaşları Louisa Gzenai Makboul, Outi Niiranen ve Emanuela Tassa'ya teşekkür eder.

SORUMLULUK REDDİ

Bu politika özeti Eleni Papadimitriou, Elizabeth Casabianca ve Begoña Cabeza Martinez, JRC Unit S.3 tarafından hazırlanmıştır. Bu belgede ifade edilen görüşler yazarlara aittir ve Avrupa Komisyonu'na ya da Üye Devletlerden herhangi birine atfedilemez.

ÖNERİLEN ATIF

Papadimitriou, E., Casabianca, E. ve Cabeza Martinez, B. (2023). AB'de enerji yoksulluğu ve toplumsal cinsiyet: eksik tartışma. Politika Özeti. Avrupa Komisyonu.

TELİF HAKKI

© Avrupa Birliği, 2023

İLETİŞİM BİLGİLERİ

JRC-COIN@ec.europa.eu

The European Commission's science and knowledge service

Joint Research Centre

 EU Science Hub: ec.europa.eu/jrc

 @EU_ScienceHub

 EU Science Hub

 EU Science

 EU Science, Research and Innovation

 EU Science Hub - Joint Research Centre